

Óli Jacobsen

SÁMAL PATURSSON 100 ÁR

Feðgarnir Gazet og Sámali Patursson hava verið merkismenn. Nú Sámali verður 100 ár, verður tikið aftur í søguna hjá teimum báðum

Sunnudagin 11. juni verður Sámali Patursson í Kirkjubø 100 ár. Hetta er ein stórur dagur hjá hesum merkismanni, sum hevur gjørt so lítið um seg, hóast hann hevur avrikað so nógv.

Sámali hevur eins og pápin, Gazet, verið undangongumaður innan urtagarðsbrúk í Føroyum. Stóran part av teirra lívi hava teir virkað saman. Tí er søgan hjá øðrum teirra í stóran mun eisini søgan hjá báðum.

Mamma Sámali var Frederikka. Pápi hennara var Samuel Jacob Samuelsen, ættaður av Stykkinum. Mamman var Marianna, fødd Dahl í Lopra. Hon var seinna kona Petur Hans Poulsen, bóndi í Kirkjubø.

Nú er Kirkjubøur ein fittliga stór bygd, men tá ið Sámali var drongur vóru bert 4-5 hús í hesi bygdini, sum hevur so ríka søgu. Sámali heldur annars ikki, at tey merktu so nógv til, at Kirkjubøur var ein politiskur miðdepil. Men her vóru tó ofta fólkafundir og vitjanir.

Sámali í urtagarðinum

Tað var skúli í Kirkjubø. Lærari hjá Sámali var mostir hansara, Karin Samuelsen, kend frá sanginum hjá Hans Andreas Djurhuus við regluni »altíð rennur Karin fyrst.« Karin var á mangan hátt ein merkiskvinna. Hon var ein tann fyrsti kvinnuligu kommunustýrslimur í Føroyum.

Sámali hevur alt lívið havt sitt virksemi í Kirkjubø. Tó var hann á háskúla í Havn í sínum ungu døgum.

Beskeðin sjávlværdur vísindamaður

Gazet gjørdist ikki kendur fyri politikk sum beiggj, Jóannes Patursson. Hansara arbeiðsøki var urtagarðsarbeiði og vísindalig avrik í hesum sambandi.

Fyri at taka tað seinna fyrst, kom hann at gera eitt stórt arbeiði við at savna summarfuglar og plantur. Í hesum sambandi hevði hann samstarv við vísindastovnar sum Zoologisk Museum í Danmark.

Gazet var tann fyrsti í Føroyum, sum fekk sær urtagarðsbrúk sum vinnuveg, og var hetta sera slóðbrótandi tá í tíðini.

Í 2003 kom ein góður vinur við uppskoti um at lýsa Gazet í FF-bláðnum. Tann greinin, sum tá kom burtur úr, er nú dagførd við nýggjum tilfari.

Men tað var eitt sindur trupult at fáa tilfar til eina lýsing av Gazet. Mótsett øðrum kendum beiggjum, var hann sera beskeðin. Tað var ógvuliga lítið skrivligt, sum var at finna um hann.

Men Sámali og hansara ættarfólk kundu tó geva so mikið av íkasti, at tað fekkst ein góð lýsing av Gazet.

Hetta var ikki minst, tí ættin hevði varðveitt áhugaverd brævaskefti, sum Gazet hevði við teir avvarðandi vísindaligu stovnarnar í Danmark. Okkurt er komið afturat, nú hesin táttur verður tikin upp aftur.

Gazet Patursson:

Tann ókendi kirkjubømaðurin

Gazet var sjávlværdur vísindamaður. Millum annað staðfesti hann gulllaks undir Føroyum fyri meira enn 100 árum síðani

1. partur

Sum framhald av greinini um Sámali á fyrri síðuni, skal verða greitt nærri frá um Gazet og Kirkjubø, har Sámali hevur verið ein týðningarmikil kelda við síni stóru vitan.

Gazet Patursson var ein stak áhugaverdur persónur. Patursson navnið er jú eitt kent navn í Føroyum. Tað verður søguliga fyrst og fremst sett í samband við brøðurnar í Kirkjubø við hesum navni, sum millum annað í politikki hava havt eina sera stóra ávirkan á føroyska samfelagið.

Men Gazet hevur eisini uppi-borið eitt varandi eftirmæli. Hann var undangongumaður við urtagarðsvirksemi í Føroyum. Eisini

var hann vísindamaður bæði innan plantur og skordjór. Og so var hann javnaðarmaður í sjálvstýrisborgini í Kirkjubø!

Umframt skrivligu keldurnar, hava munnligu verið børnini hjá honum, Sámali og Hildibjørt, verdóttirin Bodil, sum seinni er deyð, kona Sámali, Elisabeth, abbasoninur, Rasmus, og Dorthea, einkjan eftir Ólav, sonur Páll og Bodil.

Hetta er tiskil vist tað mest útgreinaða, sum er skrivað um Gazet og hansara virksemi.

Bóndahúsinu í Kirkjubø

Gazet var føddur 6. juli 1879 og var yngstur av seks systkjum, fimm brøður og ein systir. Tey vóru Jóannes, Helena, Sverri, Sigert og Petur.

Helena var kend sum rit-høvundur og sum ein tann fyrsta kvinnan, sum virkaði fyri javnrættindi hjá kvinnum. Hon skrivaði eisini tvær bókur um húsarhald, og hon gav út Føroya fyrsta kvinnublað, sum kallaðist "Oyggjarnar".

Hon var ikki gift og doyði longu í 1916. Petur fór til Amerika. Tað einasta ættin veit um hann er, at hann var blivin sjúk og doyði á ungum árum har yviri.

Sverri er væl kendur frá síni skrivning, eisini um fugl. Hann gav árinu 1898-1902 út tíðarritið Fuglaframi, sum framvegis er forvitnisligur lesnaður. Í 1920-um var hann saman við Andreas Ziska millum fyrstu loysingarmenn í Føroyum. Sverri var meira

víðgongdur tá enn beiggj, Jóannes.

Sigert var ævintýrari og er serliga kendur frá síni ferðing í Siberia, sum er komin út í bók.

Mamma Gazet var Elin Katrina úr bóndahúsinum Uppi í Stovu á Velbastað, pápin var Pól bóndi í Kirkjubø.

Skúlagongdin

Hann og systkini gingu í skúla heima á garðinum. Lærarar vóru fyrst

Frederikka og Gazet